

6. Denysenko, B.V. (2008). Bankivska posluha yak finansovo-pravova katehoriia [Banking service as a financial and legal category]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Vyp. 79. Pp. 55–58. [in Ukrainian].
7. Drozdova, N.V. (2003). Zahalni aspekty dohovoru pro nadannia finansovykh posluh [General aspects of the financial services agreement]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. № 52. Pp. 161–163. [in Ukrainian].
8. Kupriienko, V.M. (2019). Kredytne spilky na rynku finansovykh posluh Ukrainy [Credit unions in the financial services market of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Seriiia «Iurytsprudentsiia». № 42. Pp. 130–134. [in Ukrainian].
9. Kurinnyi, Ye.V. (2002). Administratyvne pravo Ukrainy: tendentsii transformatsii v umovakh reformuvannia [Administrative law of Ukraine: tendencies of transformation in the conditions of reforming]: navch. posib. Dnipropetrovsk. 92 p. [in Ukrainian].
10. Lutsyshyn, O.O. (2016). Kredytne spilky na rynku finansovykh posluh Ukrainy: problemy ta priorytety rozvytku [Credit unions in the financial services market of Ukraine: problems and development priorities]. *Svit finansiv*. № 8. Pp. 135–139. [in Ukrainian].
11. Masliaieva, K.V. (2009). Hospodarsko-pravove zabezpechennia funktsionuvannia rynku finansovykh posluh v Ukraini [Economic and legal support for the functioning of the financial services market in Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.04. Xarkiv. 20 p. [in Ukrainian].
12. Pro administrativni posluhy [About administrative services]: Zakon Ukrainy vid 6 veres. 2012 r. № 5203-VI. [in Ukrainian].
13. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh» [On Amendments to the Law of Ukraine “On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets”]: Zakon Ukrainy vid 15 sich. 2015 r. № 123-VIII. [in Ukrainian].
14. Pro kredytne spilky [About credit unions]: Zakon Ukrainy vid 20 hrud. 2001 r. № 2908-III. [in Ukrainian].
15. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh [On financial services and state regulation of financial services markets]: Zakon Ukrainy vid 12 lyp. 2001 r. № 2664-III. [in Ukrainian].
16. Sych, Ye., Ilchuk, V., Havrylenko, N. (2021). Rynok finansovykh posluh [Financial services market]: navch. posib. Kyiv : Tsentru uchbovoi literatury. 428 p. [in Ukrainian].
17. Slaviuk, R.A. (2000). Kooperativni kredytne ustanovy u finansovomu zabezpechenni rozvytku ahrarnoho biznesu [Cooperative credit institutions in financial support of agrarian business development]. *Finansy Ukrainy*. № 2. Pp. 96–103. [in Ukrainian].
18. Soloshkina, I.V. (2013). Finansovi posluhy yak pravova katehoriia: poniattia, suttievi storony ta inshi oznaky [Financial services as a legal category: concepts, significant aspects and other features]. *Forum prava*. № 4. pp. 388–394. [in Ukrainian].
19. Sorokivska, Z.K., Balian, H.R. (2018). Hroshovo-kredytne systemy zarubizhnykh krain [Monetary systems of foreign countries]: navch. posib. Ternopil : TNEU. 208 p. [in Ukrainian].
20. Khoma, I.B., Aleksieiev, I.V., Trevoho, L.S., Andrushko, N.I. (2015). Rynok finansovykh posluh [Financial services market]: navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. L. : Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». 247 p. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.4>

STATUS PRAWNY I CECHY DZIAŁALNOŚCI POSTERUNKOWYCH POLICJI NA UKRAINIE

Oleh Bashchuk

aspirant Katedry Prawa Policyjnego

Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9121-8485

e-mail: Oleh_Bashchuk@ukr.net

Adnotacja. W artykule omówiono istotę statusu administracyjnoprawnego posterunkowych policji, obejmującego kompleks konkretnie określonych subiektywnych praw i obowiązków, które są przypisane odpowiednim podmiotom przez normy prawa administracyjnego. Należy zauważyć, że specyfika takiego statusu zależy od udziału policjantów w stosunkach publicznych, wynikających ze świadczenia usług policyjnych na jasno określonym terytorium w zakresie bezpieczeństwa publicznego i porządku, ochrony praw i wolności człowieka, interesów społeczeństwa i państwa, przeciwdziałania przestępczości i tym podobne. Ujawniono cechy regulacji prawnej działalności posterunkowego policji przeprowadzonej przez szereg aktów prawnych, wśród których fundamentalne są Konstytucja Ukrainy, Ustawa Ukrainy “O Narodowej Policji”, a także szereg specjalnych aktów prawnych. Podsumowano, że zasadniczą nowością w ich działalności jest normatywna definicja podstawowego zadania, a mianowicie świadczenie usług policyjnych.

Słowa kluczowe: status administracyjnoprawny, posterunkowi policji, regulacje prawne, prawa i wolności obywateli, uprawnienia publiczno-usługowe, wspólnoty terytorialne.

LEGAL STATUS AND FEATURES OF ACTIVITY DISTRICT POLICE OFFICERS IN UKRAINE

Oleh Bashchuk

Postgraduate Student at the Department of Police Law National

Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9121-8485

e-mail: Oleh_Bashchuk@ukr.net

Abstract. Essence of administrative legal status of district officers of police, that embraces the complex of concrete certain equitable rights and duties that is envisaged after the corresponding subjects norms of administrative law, is considered in the article. It is marked that the specific of such status is determined by participating of policemen in public relations, that arise up in connection with a grant on clearly certain territory of constabulary services in the spheres of providing of public safety and order, guard of rights and freedoms of man, interests of society and state, counteraction to criminality. The features of the legal adjusting of activity of district officer of police are exposed comes true by the row of legal acts, fundamental among that is Constitution of Ukraine, Law of Ukraine "On the National police", and also row of the special normative legal acts. It is summarized, that fundamentally new in their activity is normative determination of basic task, namely grant of constabulary services.

Key words: administrative legal status; district officers of police, legal adjusting, rights and freedoms of citizens, public service plenary powers, territorial communities.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ

Олег Башчук

аспірант кафедри поліцейського права

Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-9121-8485

e-mail: Oleh_Bashchuk@ukr.net

Анотація. У статті розглянуто сутність адміністративно-правового статусу дільничних офіцерів поліції, що охоплює комплекс конкретно-визначених суб'єктивних прав та обов'язків, які закріплені за відповідними суб'єктами нормами адміністративного права. Наголошено на тому, що специфіка такого статусу визначається участю поліцейських у публічних відносинах, що виникають у зв'язку з наданням на чітко визначеній території поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності тощо. Розкрито особливості правового регулювання діяльності дільничного офіцера поліції здійснюється низкою правових актів, основоположними серед яких є Конституція України, Закон України «Про Національну поліцію», а також низка спеціальних нормативно-правових актів. Підсумовано, що принципово новим у їхній діяльності є нормативне визначення основного завдання, а саме надання поліцейських послуг.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, дільничні офіцери поліції, правове регулювання, права і свободи громадян, публічно-сервісні повноваження, територіальні громади.

Вступ. Сучасне українське суспільство радикальним чином відрізняється від попередніх історичних проміжків, оскільки основною цінністю визнає саме людину, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність та інші права, свободи й законні інтереси фізичних і юридичних осіб. З метою забезпечення зазначених соціальних цінностей об'єктивно функціонує публічний апарат, вершиною якого з погляду ефективності діяльності є правоохоронні органи, які мають здійснювати захист громадян від найбільш значних видів небезпеки. Складником цього владного механізму є дільничні офіцери поліції, а нині до них хочуть додати ще й поліцейських громади.

Означений факт є важливим кроком у будівництві правової держави, адже реалізація правоохоронної функції держави є провідною гарантією забезпечення принципу верховенства права і здійснюється через систему правоохоронних органів, на які безпосередньо покладено функції забезпечення суб'єктивних прав громадян, охорони публічного порядку; запобігання та припинення різноманітних правопорушень; надання якісних адміністративних послуг тощо. Однією з найгостріших є проблема здійснення прав людини та громадянина, а дільничні офіцери поліції здійснюють захист цих прав безпосередньо в територіальних громадах, окремих районах населених пунктів.

У кінцевому підсумку поряд з органами державної влади та органами місцевого самоврядування дільничні офіцери поліції зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Адже, європейська інтеграція України зобов'язує нашу державу забезпечити ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини та громадянина, їхній ефективний захист.

Метою статті є характеристика правового статусу й особливостей діяльності дільничних офіцерів поліції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Основоположним законодавчим актом, який закладає не тільки засади діяльності всіх фізичних і юридичних осіб, а й державного устрою в Україні, є Конституція України. Вона вказує, що наша держава – це суверенна, правова, соціальна, демократична країна. Головною соціальною цінністю є життя, здоров'я людини та громадянина, забезпечення їхніх основних прав і свобод і законних інтересів (Конституція України, 1996). Водночас ключові засади діяльності поліцейського й дільничного офіцера поліції передбачені у Законі України «Про Національну поліцію», зокрема верховенство права; дотримання прав і свобод людини; законність; відкритість і прозорість; політична нейтральність; взаємодія з населенням на засадах партнерства (Про Національну поліцію, 2015).

Завданнями поліції загалом і дільничного офіцера поліції на поліцейській дільниці зокрема є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки й порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Дільничного офіцера поліції як суб'єкта адміністративної діяльності визначає, перш за все, його адміністративно-правовий статус. Це поняття та його елементи в сучасній адміністративно-правовій доктрині постійно привертають увагу вчених і базуються на теоретико-методологічних розробках науковців з теорії права, які виділяють загальний правовий статус, спеціальний статус для окремих груп громадян та індивідуальний статус, який відображає ознаки, що характеризують правовий статус конкретної особи (Сокуренько, 2016: 17–21).

На думку О. В. Кузьменко, поняття адміністративно-правового статусу охоплює комплекс конкретно-визначених суб'єктивних прав та обов'язків, які закріплені за певним суб'єктом нормами адміністративного права. Вони вважають, що необхідною ознакою набуття особою адміністративно-правового статусу є наявність у неї конкретних суб'єктивних прав і обов'язків, які реалізуються цією особою як в адміністративних правовідносинах, так і поза ними (Кузьменко, 2018: 113). Аналогічної позиції дотримується більшість сучасних науковців. Зокрема Ю.П. Битяк зазначає, що статус посади визначається її встановленням та характеризує посадове становище службовця, зумовлює вимоги до претендента на її зайняття, передає сутність державно-службових відносин, є сукупністю правил проходження державної служби – прав, обов'язків, обмежень, заборон, гарантій, соціального захисту, відповідальності (Битяка, Гарашука, Зуй, 2010: 28).

Отже, адміністративно-правовий статус дільничного офіцера поліції характеризується низкою особливостей, через що в науці його кваліфікують як спеціальний адміністративно-правовий статус. Однією з таких особливостей є те, що він закріплений у спеціалізованих нормативно-правових актах законодавчого рівня і більш деталізований у відомчих нормативно-правових актах, які встановлюють комплекс спеціальних завдань та повноважень зазначених суб'єктів, що зумовлює специфіку їхнього адміністративно-правового статусу.

Специфіка адміністративно-правового статусу зазначених суб'єктів визначається їхньою участю в публічних відносинах, що виникають у зв'язку з наданням на чітко визначеній території поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги у взаємодії з органами публічного адміністрування та громадськими інституціями, а також у межах внутрішньоорганізаційної адміністративної діяльності поліції.

Поряд із наданням специфічних поліцейських послуг, до завдань дільничного офіцера поліції входять ще такі: проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед громадськості поліцейської дільниці; охорона громадського порядку, забезпечення громадської безпеки на території поліцейської дільниці; взаємодія з населенням і громадськими формуваннями на території обслуговування щодо профілактики правопорушень, охорони громадського порядку та громадської безпеки й боротьби зі злочинністю; взаємодія з іншими підрозділами поліції в запобіганні адміністративним правопорушенням і злочинам, виявленні та припиненні їх, а також участь у розкритті злочинів, що вчинені на території поліцейської дільниці (Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, 2017).

Основним критерієм оцінювання роботи дільничного офіцера поліції є рівень довіри населення, що проживає на території поліцейської дільниці, до конкретного дільничного, який її обслуговує. Для підвищення іміджу поліції, покращення ефективності її роботи дільничний взаємодіє з громадою шляхом проведення спільних проектів, програм, заходів, нарад, семінарів, круглих столів, відкритих занять тощо.

Питання взаємодії дільничного офіцера і громадськості регламентовано нормами низки нормативно-правових актів. Так, зокрема, Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» передбачає можливість певної групи осіб (громадського формування з охорону громадського порядку й державного кордону), які відповідним чином створені та зареєстровані, брати участь у виконанні покладених на поліцію завдань. Зазначені об'єднання у сфері охорони громадського порядку створюються з метою: надання допомоги органам поліції в забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам і злочинам; інформування органів поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань; сприяння органам поліції у виявленні

й розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх учинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань; участі в забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх (Про участь громадян в охороні громадського порядку та громадського кордону, 2000).

Відповідно до покладених завдань, члени громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону мають право: брати участь у забезпеченні охорони громадського порядку й разом із дільничними офіцерами поліції, а в сільській місцевості – самостійно шляхом виконання конкретних доручень дільничного; уживати спільно з дільничним офіцерами поліції заходів щодо припинення адміністративних правопорушень і злочинів; захищати інтереси своїх членів у державних органах і підприємствах, установах, організаціях, навчальних закладах; взаємодіяти з іншими органами громадської самодіяльності, що беруть участь у заходах, спрямованих на: ведення індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до вчинення правопорушень і злочинів; надання допомоги в боротьбі зі злочинами у сфері економіки, податкового законодавства, а також пияцтвом, наркоманією, порушеннями правил торгівлі та у сфері благоустрою території міст, інших населених пунктів; охорону природи й пам'яток історії та культури; забезпечення безпеки дорожнього руху; уносити до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності пропозиції з запобігання адміністративним правопорушенням і злочинам, виникненню причин і умов, що сприяють їх учиненню; підтримувати зв'язки з відповідними громадськими організаціями інших країн з метою обміну досвідом роботи.

Виходячи з аналізу положень наведеного вище нормативно-правового акта, можна дійти висновку, що на якість роботи дільничного офіцера поліції безпосередньо впливає стан налагодження взаємодії з громадськістю на території його обслуговування. Відповідно до положень Закону України «Про звернення громадян», законодавець передбачає можливість усного чи письмово звернення особи до дільничного офіцера поліції. Дільничний зобов'язаний прийняти таке звернення, розглянути по суті й прийняти рішення на пізніше як за 1 місяць.

В окремих випадках цей термін може бути подовжено до 15 діб, але не більше ніж 45 діб (Про звернення громадян, 1996). Проте у випадку надходження звернення без дотримання вимог, передбачених законодавством, дільничний офіцер поліції може не розглядати його в таких випадках: письмове звернення надійшло без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним; повторності звернення одним і тим самим органом від одного й того самого громадянина з одного й того самого питання, якщо перше вирішено по суті, а також ті звернення, терміни розгляду яких передбачено статтею 17 «Термін по-дання скарги» Закону України «Про звернення громадян», і звернення осіб, визнаних судом недієздатними.

Інформація, отримана чи створена в процесі виконання Національною поліцією, а саме дільничним офіцером поліції, своїх обов'язків, передбачених нормами чинного законодавства, або знаходиться в її володінні, відповідно до Закону України «Про доступ громадян до публічної інформації», набуває статусу публічної. Правову основу діяльності дільничних офіцерів поліції становлять Закони України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Про запобігання та протидію домашньому насильству, 2017), «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» (Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, 1994).

На законодавчому рівні визначено, що до основних функцій дільничного офіцера поліції на поліцейській дільниці зараховано такі: забезпечення прав і свобод людини, її безпеки та захист від протиправних посягань, надання в межах своїх повноважень правової, соціальної допомоги й інших послуг населенню; налагодження співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, населенням і громадськими формуваннями з охорони громадського порядку в зміцненні правопорядку та профілактиці правопорушень; всебічне, повне й об'єктивне дослідження причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень, унесення пропозицій щодо їх усунення, інформування населення із цих питань у виступах перед жителями поліцейської дільниці, у засобах масової інформації; формування позитивної громадської думки щодо стану правопорядку й діяльності дільничних офіцерів поліції, підвищення довіри населення до поліції.

Аналіз положень Закону України «Про Національну поліцію», Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції дозволяє стверджувати, що до публічно-сервісних повноважень зазначених посадових осіб варто віднести: 1) своєчасне реагування на заяви та повідомлення про правопорушення або події; 2) ужиття заходів для надання невідкладної, допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я, особам, які постраждали від торгівлі людьми; 3) участь у здійсненні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі; 4) здійснення поліцейського піклування; співпраця з місцевим самоврядуванням, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей із метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків; 5) визначення спільних із територіальною громадою пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості; 6) вживання заходів з запобігання дитячій бездоглядності, проступкам серед дітей.

Висновки. З урахуванням зазначеного доречно констатувати, що адміністративно-правовий статус дільничного офіцера поліції як суб'єктів адміністративної діяльності Національної поліції України характеризують, насамперед, владно-публічні та публічно-сервісні повноваження, якими вони наділені відповідно до чинного законодавства для реалізації функцій публічного управління через визначені адміністративно-правові форми із застосуванням адміністративно-правових методів у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг у межах території обслуговування.

Правове регулювання діяльності дільничного офіцера поліції здійснюється низкою правових актів, основоположними серед яких є Конституція України, Закон України «Про Національну поліцію», а також низка спеціальних нормативно-правових актів. Принципово новим у діяльності поліції є нормативне визначення основного завдання, а саме надання поліцейських послуг. Цілком виправданим убачається оцінювання роботи дільничного офіцера поліції крізь призму рівня довіри населення. Адже саме дільничний є представником поліції на території обслуговування, який може максимально ефективно взаємодіяти з громадою й задовольняти її потреби в різних сферах суспільного життя.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. комент. / за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Харків: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 408 с.
3. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О.В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
4. Адміністративне право: підручник / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. Харків: Право, 2010. 624 с.
5. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України від 28.07.2017 № 650.
6. Про участь громадян в охороні громадського порядку та громадського кордону: Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III.
7. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР.
8. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII.
9. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР.
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine], 1996 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> [in Ukrainian].
2. Sokurenko V.V. (Eds.). (2016). Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu polit siiu» [Law of Ukraine "On the National Police"]: nauk.-prakt. koment. Kharkiv: MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. 408 p. [in Ukrainian].
3. Kuzmenko O.V. (Eds.). (2018). Kurs administrativnoho prava Ukrainy [Course of administrative law of Ukraine]: pidruchnyk. Kyiv: Yurinkom Inter. 904 p. [in Ukrainian].
4. Bytiak Yu.P., Harashchuk V.M., Zui V.V. (Eds.). (2010). Administrativne pravo [Administrative law]: pidruchnyk. Kharkiv: Pravo. 624 p. [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Instrukt sii z orhanizats ii diialnosti dilnychnykh ofitseriv polit sii [On approval of the Instruction on the organization of activity of district police officers]: nakaz MVS Ukrainy vid 28.07.2017 № 650. [in Ukrainian].
6. Pro uchast hromadian v okhroni hromadskoho poriadku ta hromadskoho kordonu [On the participation of citizens in the protection of public order and public border]: Zakon Ukrainy vid 22 chervnia 2000 roku № 1835-III. [in Ukrainian].
7. Pro zvernennia hromadian [On citizens' appeals]: Zakon Ukrainy vid 2 zhovtnia 1996 roku № 393/96-VR. [in Ukrainian].
8. Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasylstvu [On prevention and counteraction to domestic violence]: Zakon Ukrainy vid 07.12.2017 № 2229-VIII. [in Ukrainian].
9. Pro administrativnyi nahliad za osobamy, zvilnenymy z mistv pozbavlennia voli [On administrative supervision of persons released from prisons]: Zakon Ukrainy vid 01.12.1994 № 264/94-VR. [in Ukrainian].
10. Pro Natsionalnu polit siiu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. [in Ukrainian].